

_____ *hokimligi*
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ *maktabgacha va*
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
o'zbek tili fani o'qituvchisi

_____ *ning*
2023-2024-o'quv yilida 10-sinflar
uchun "O'zbek tilini o'rganamiz" nomli

TO'GARAK
HUJJATLARI

To'g'arak a'zolari haqida ma'lumot

<i>No</i>	Familiya ismi va sharifi	Tug'ilgan sanasi	Sinfi	Manzili (to'liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							
15.							
16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

O'tkazilgan xona _____

MMIBDO‘ _____

2023-2024-o‘quv yili uchun o‘zbek tili fanidan “O‘zbek tilini o‘rganamiz” nomli
to‘garagining
ISH REJASI

№	O‘tiladigan mavzular rejasi	Nazariy soat	Mashg‘ulot o‘tkazish muddati	Mashg‘ulot o‘tkazilgan sana
1	O‘zbekiston – jannatmakon o‘lka	1		
2	Oilam tayanchim, faxrim	1		
3	Oilam tayanchim, faxrim	1		
4	O‘zbekiston yoshlari	1		
5	O‘zbekiston yoshlari	1		
6	Do‘stlarim va qiziqishlarim	1		
7	Kitoblar dunyosi	1		
8	Kitoblar dunyosi	1		
9	O‘zbekiston olimlari	1		
10	Iqtidor va mehnat	1		
11	Iqtidor va mehnat	1		
12	Men yoqtirgan gazeta	1		
13	Qiziqarli ko‘rsatuvlar	1		
14	Qiziqarli ko‘rsatuvlar	1		
15	Tabiat va ekologiya	1		
16	Tabiat va ekologiya	1		
17	San‘at va madaniyat	1		
18	San‘at va madaniyat	1		
19	Yaxshi fazilat – inson ko‘rki	1		
20	Yaxshi fazilat – inson ko‘rki	1		
21	Mehnat – kelajak poydevori	1		
22	Mehnat – kelajak poydevori	1		
23	Milliy liboslar	1		
24	Milliy liboslar	1		
25	Dunyo taomlari	1		
26	Dunyo taomlari	1		
27	O‘zbekiston havo yo‘llari	1		
28	O‘zbekiston temir yo‘llari	1		
29	Pirimqul Qodirov«Yulduzli tunlar» romanidan parcha	1		
30	Pirimqul Qodirov«Yulduzli tunlar» romanidan parcha	1		
31	Chingiz Aytmatov .Qiyomat (romanidan parcha)	1		
32	Chingiz Aytmatov .Qiyomat (romanidan parcha)	1		
33	Abdulla Qahhor. Ming bir jon (hikoya)	1		
34	Saida Zunnova she’rlari	1		
35	O‘zbekiston – suveren davlat			
36	So‘z birikmasi va gap			
37	Alisher Navoiyning hayoti va ijodi			
38	Gaplarning ifoda maqsadiga va tuzilishiga ko‘ra turlari			
39	“Hayrat ul-abror”dostonidan parcha_			
40	Buyruq–istak va his-hayajon gaplar			

41	Zahiriddin Muhammad Bobur hayoti va ijodi, gʻazallari, ruboiylari			
42	Matn va gap. Matn qismlarini bogʻlovchi vositalar			
43	Sharof Rashidov hayoti va ijodi. “Kashmir qoʻshigʻi” dostonidan parcha.			
44	Matnning turlari dialogik matn			
45	Halima Xudoyberdiyevaning hayoti va ijodiy faoliyati, sheʼrlari			
46	Monologik matn			
47	Abdulhamid Choʻlponning hayoti va ijodiy faoliyati. “Koʻngil” sheʼri			
48	Teatr va kino. Matni qisqartirish va kengaytirish			
49	Said Ahmadning hayoti va ijodiy faoliyati. “Choʻl burguti” hikoyasi			
50	Milliy madaniy markazlar			
51	Ish qogʻozlari: Tavsifnoma			
52	Odil Yoqubovning hayoti va ijodiy faoliyati. “Muzqaymoq” hikoyasidan parcha			
53	Alisher Navoiy. “Farhod va Shirin” dostonidan parcha			
54	Jahon adabiyoti namoyandalari			
55	Rasul Hamzatovning hayoti va ijodi. “Ona tilim” sheʼri			
56	Maʼnodosh soʻzlarning qoʻllanishi			
57	Ozod Sharafiddinovning hayoti. “Oʻlsam ayrilmasman quchoqlaringdan” matni			
58	Shakldosh va zid maʼnoli soʻzlarning qoʻllanishi			
59	Maqsud Shayxzodaning hayoti va ijodiy faoliyati. “Toshkentnoma” lirik poemadan parchalar			
60	Togʻay Murod hayoti va ijodiy faoliyati. “Yulduzlar mangu yonadi” qissadan parchalar			
61	Nutq uslublari. Soʻzlashuv uslubi			
62	Buyuk Ipak yoʻli boʻylab sayohat			
63	Herman Hessening hayoti va ijodiy faoliyati. “Choʻl boʻrisi” hikoyasi			
64	Rahmat Fayziyning hayoti va ijodi. “Hazrati inson” romanidan parcha			
65	Kelajakka yoʻl			
66	Saida Zunnunovaning hayoti va ijodiy faoliyati. “Qizimga” sheʼri			
67	Aʼzam Oʻktam sheʼrlari			
68	Xudoyberdi Toʻxtaboyev “Sariq devni minib” romanidan parcha			

MMIBDOʻ: _____

Toʻgarak rahbari: _____

Mavzu: O‘zbekiston – jannatmakon o‘lka

Mashg‘ulotning maqsadi: O‘quvchilarning o‘zbek tilidagi orfoepik va orfografik me‘yorlari haqidagi bilimlarini takrorlash. Kundalik turmushda bu qoidalarga rioya qilishni shakllantirish. Adabiy-nutqiy kompetensiyalar (tinglab tushunish, fikrni og‘zaki bayon qilish, o‘qish, fikrni yozma bayon qilish)ni shakllantirish.

2. Vatanni sevish, vatanparvarlik, vatanga sadoqat tushunchalarini mustahkamlash. Vatan taraqqiyotiga o‘z hissasini qo‘shishga chaqirish. davlat ramzlariga hurmat bilan munosabatda bo‘lish; farzandlik va o‘quvchilik, fuqarolik burch va huquqlarini bilish, unga rioya qilish; xalqining tarixiy, ma‘naviy va madaniy merosini avaylab asrash.

3. O‘quvchilarning lug‘at boyligini oshirish. Mustaqil ishlash ko‘nikmasini o‘stirish. Mavjud axborot manbalaridan foydalanib (internet, telefon, kompyuter, elektron pochta) ma‘lumot almashish;

Mashg‘ulotning turi: Mustahkomlovchi

Mashg‘ulotning usuli:

Mashg‘ulotning jihozi: Mashg‘ulotlik, tarqatmalar, rasmlar, multimediya, ...

Mashg‘ulotning borishi: A) Tashkiliy qism.

Salomlashish, davomatni aniqlash, o‘quvchilarni Mashg‘ulotga tayyorlash.

“Kun yangiligi” rukni asosida suhbat

B) O‘tilganlarni mustahkamlash.

Uy vazifasi so‘rab baholanadi. O‘qilgan badiiy asarlar tahlili qilinadi.

S) Yangi mavzu.

2-topshiriq. Matnni o‘qing, ajratib ko‘rsatilgan so‘zlarning ma‘nosini tushuntiring.

Vatan ona kabi azizdir. Shuning uchun ham uni – ona Vatan deymiz. Inson *o‘z vatanida kamol topadi*, qadrlanadi, baxt-saodatga erishadi.

Vatanni asrab-avaylash har birimizning muqaddas burchimizdir.

Mustaqillik tufayli *xalqimizning asriy orzulari* amalga oshdi. Yurtimiz O‘zbekiston butun dunyoga tanildi. Turli mamlakatlar bilan barcha sohalarida ijtimoiy-iqtisodiy aloqalar o‘rnatildi. O‘zbekiston oltin, mis, neft, gaz kabi foydali qazilmalari va shirin mevalari, paxta ipaklari bilan jahon bozorida o‘z o‘rnini topdi.

Qadimiy va navqiron shaharlarni ko‘rgani kelgan sayyohlar *jannatmakon o‘lkamizda xalqimizning mehmondo‘stligidan* bahramand bo‘lmoqdalar.

O‘zbek xalqi *vatan qadrini* hamisha yuksak tutgan. Vatanni xuddi ota-onani sevgan kabi sevish, uning tinchligi, taraqqiyoti uchun kurashish kerak. Shu bois Jannatmakon o‘lkamizning kelajagi sizning qo‘lingizda. Vatanni har jihatdan yuksaltirishingiz, *ko‘z qorachig‘iday avaylab, asrashingiz kerak*.

Talaffuz jarayonida so‘z tarkibidagi tovushlar turli o‘zgarishlarga uchrashi mumkin. Bu fonetik **tovush o‘zgarishlari** deb atalib, ularga tovush tushishi, tovush ortishi, tovush almas hinishi hodisalari kiradi.

Masalan: singil + im = singlim (2-bo‘g‘indagi *i* unlisi tushgan) o‘rtoq + im = o‘rtog‘im (*q* undoshi *g‘* ga almashyapti) xursand – xursan (*d* undoshi tushyapti) u + ga = unga (*n* undoshi orttirilyapti) bilak + ga = bilakka (*g* tovushi *k* ga almashyapti) chiroq + ga = chiroqqa (*g* tovushi *q* ga almashyapti)

1-mashq. Berilgan so‘zlarga *-ga, -ka, -qa* qo‘shimchalaridan mosini qo‘shing, so‘ng ushbu so‘zlarning qanday aytilishi va yozilishini tushuntiring.

Bog‘, chiroq, etak, chek, o‘rtoq, barg, qirq, soliq, kiyik, chelak, kurak, quloq.

2-mashq. Gaplarni o‘qing. Nuqtalar o‘rniga mos qo‘shimchalarni qo‘yib yozing. Qanday tovush o‘zgarishi yuz berganini ayting.

1. U otgan koptok chiroq... (-qa, -ga) tegdi. 2. Sayohatchilar qaynar buloq... (-qa, -ga) borishdi. 3. Sardorning dadasi bilak... (-ga, -ka) taqiladigan soat olib berdi. 4. Sardor juda xursan... (-d, -t) bo‘ldi. 5. U o‘rto...lariga (-q, -g‘) soatini ko‘rsatdi.

6. Sing...lim maktabda a‘lo baholarga o‘qiydi.

3-mashq. Matnni nuqtalar o‘rniga foydalanish uchun berilgan so‘zlardan mosini qo‘yib yozing.

Men ... xalqining farzandiman. Mening xalqim ... va ... biladi. O‘z o‘g‘il-qizlarini ... bilan tarbiya qiladi. Mening xalqim ... , ... yaxshi ko‘radi. Ona o‘z ... uchun parvona bo‘ladi, ota o‘z bolalarini doim o‘z ... olib yuradi. Mening xalqim ..., ... qadrini biladi (*Hamid Olimjon*). **Foydalanish uchun so‘zlar:** o‘zbek, or, nomusni, nomus va hayo, birlik, ahillikni, hamjixatlikni, farzandlari, qanoti ostiga, do‘stlik, birodarlikning.

D) Mustahkamlash. 3-topshiriq. She’rni ifodali o‘qing va mazmunini tushuntiring.

Vatan faxri

Osmonlarda parvoz etgan sor burgut

Qaytib qo‘nar o‘zi uchgan tog‘iga

Alp yigitlar, Barchin qizlar el-u yurt

Nomin yoyar dunyoning har yog‘iga

Ruhi sog‘lom, fikri teran, jur‘atli

Farzandi bor el ko‘kragi tog‘ bo‘lur. O‘g‘lonlari sog‘lom vatan
qudratli,

Qudratli yurt farzandlari sog‘ bo‘lur

Sharaflaydi Vatanini har qachon

Mard yurtboshi, oqil baxshi, chin o‘g‘lon

Xizmingda asl o‘g‘il – qizlaring,

Yashna, yuksal O‘zbekiston – onajon.

Ko‘rkam qizlar, bobur, botir yigitlar

Vatan faxri, millat yoqqan chirog‘i

Yangra, diyor madhi jahon elida,

Porla, g‘olib vatanimning bayrog‘i!

Lug‘at burgut – орёл

dunyo – вселенная, земной

шар **jur‘at** – смелость,

решимость

vatan faxri – гордость отечества

porlamoq – блеснуть, сиять

qudratli – мощный

F)Baholash.

Uyga vazifa. She’rni yod oling

Mavzu: Oilam tayanchim, faxrim.

Mashg‘ulotning maqsadi: 1. O‘quvchilarga o‘zbek tilida so‘z tarkibi va qo‘shimchalarning asosga qo‘shilish tartibi haqida bilim berish. Kundalik turmushda bu qoidalarga rioya qilishni shakllantirish. Adabiy-nutqiy kompetensiyalar (tinglab tushunish, fikrni og‘zaki bayon qilish, o‘qish, fikrni yozma bayon qilish)ni shakllantirish. Badiiy asarni tahlil qilishni o‘rgatish.

2. Oila – muqaddas dargoh ekanligini uqtirish. Oilaning umumiy va xususiy mulkini asrab – avaylashga o‘rgatish. yurish-turishda madaniy me‘yorlarga jamiyatda o‘rnatilgan odob-axloq qoidalari ga rioya qilish.

farzandlik va o‘quvchilik, fuqarolik burch va huquqlarini bilish, unga rioya qilish; xalqining tarixiy, ma‘naviy va madaniy merosini avaylab asrash.

3. O‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini, o‘z fikrini turli vaziyatlarda erkin ifodalash malakasini rivojlantirish. Mustaqil ishlash ko‘nikmasini o‘stirish. Mavjud axborot manbalaridan foydalanib (internet, telefon, kompyuter, elektron pochta) ma‘lumot almashish; badiiy va san‘at asarlarini tushunish, ta‘sirrana olish;

Mashg‘ulotning turi: yangi bilim beruvchi

Mashg‘ulotning usuli:

Mashg‘ulotning jihozi: Mashg‘ulotlik, tarqatmalar, rasmlar, multimediya, ...

Mashg‘ulotning borishi: A) Tashkiliy qism.

Salomlashish, davomatni aniqlash, o‘quvchilarni Mashg‘ulotga tayyorlash.

“Kun yangiligi” rukni asosida suhbat

B) O‘tilganlarni mustahkamlash.

Uy vazifasi so‘rab baholanadi. O‘qilgan badiiy asardan parcha tahlili qilinadi.

S) Yangi mavzu.

Foydalanish uchun so‘z va so‘z birikmalari: mening oilam, oilamiz an‘analri, ahil-mehribon, ota-onaga hurmat, oila ahilligi, faxrlanmoq, eng sevimli insonim, g‘amxo‘r va mehrbon.

2-topshiriq. Matnni o‘qing, mazmunini so‘zlab bering.

Oilam – tayanchim va faxrim

Men O‘zbekistonda tug‘ilganman. O‘zbekistonda turli millat vakillari bir oila bo‘lib yashaydilar.

Aytishlaricha, qaldirg‘ochlar xosiyatli xonadonlarga in qurar ekan. Osoyishta, fayzli xonadonni qushlar ham sevadi, unga talpinadi, deydi xalqimiz. Oilaning fayzli va farovon bo‘lishi esa, albatta, unda yashaydigan kishi lar, oila a‘zolariga bog‘liq. Ular o‘zaro hamjihat bo‘lib yashasalar, bir maqsadni ko‘zlasalar, bu xonadon obod bo‘ladi.

O‘zbekistonda oilaga e‘tibor katta. O‘zbek oilalarida ota-ona, bobobuvilarni e‘zozlash, farzandlarga g‘amxo‘rlik qilish asosiy burch hisoblanadi. Oila – jamiyatning asosiy bo‘g‘inidir. Oila hayotning abadiyligini, avlodlarning davomiy-

ligini ta‘minlaydi. Sharqda qadim-qadimdan oila muqaddas sanalgan. Agar oila sog‘lom va mustahkam bo‘lsa, mahallada tinchlik va xotirjamlikka erishiladi. Mahalla, yurt mustahkam bo‘lsagina, davlatda osoyishtalik, rivojlanish bo‘ladi. Eng qimmatli ahloqiy fazilatlar: halollik, rostgo‘ylik, mehr-oqibat, mehnatsevarlik avvalo oilada shakllanadi.

Lug‘at qaldirg‘och – ласточка

xosiyatli – приносящий счастье

osoyishta – спокойный

muqaddas – священный

mustahkam – прочный, крепкий

xotirjamlik – душевный покой

mehr-muruvvati – доброта и великодушие

3-topshiriq. «Oilam – tayanchim va faxrim» matni asosida savollarga javob bering.

- Qaldirg' ochlar qanday xonadonlarga in qurishadi?
- _____.
- Oilaning fayzli va farovon bo'lishi kimlarga bog'liq?
- _____.
- Sharqda qadim-qadimdan oilaga qanday munosabatda bo'lishgan?
- _____.
- Qachon mahallada tinchlik va xotirjamlikka erishiladi?
- _____.
- Qanday fazilatlar oilada shakllanadi?
- _____.

Bilib oling!

So'zlar asos va qo'shimchalardan tuziladi. So'zning asosiy ma'nosini ifodalab, mustaqil qo'llana oladigan qismi asos deb ataladi. Mustaqil qo'llana olmaydigan, asosga qo'shib, unga yangi yoki qo'shimcha ma'no yuklaydigan, so'zlarni bog'lashga xizmat qiladigan qismi esa qo'shimcha deb ataladi.

Masalan: tilshunos – (til – asos, -shunos qo'shimcha); guldon – (gul – asos, -don – qo'shimcha)

Asos	Qo'shimchalar
So'zning asosiy ma'nosini ifodalab, mustaqil qo'llana oladigan qismi: bino, soz, bil, ol, tin	Mustaqil qo'llana olmaydigan, asosga qo'shib, unga yangi yoki qo'shimcha ma'no yuklaydigan va so'zlarni bog'lashga xizmat qiladigan qismi: -chi, -lik, -a, -gi

1-mashq. Gaplarni o'qing. Ajratib ko'rsatilgan so'zlarni asos va qo'shimchalarga ajratib yozing.

Namuna: mehribon – mehr + i + bon

1. Farzand o'z ota-onasiga **mehribon** bo'lishi kerak. 2. Dilshodning dadasi **dehqonchilik** bilan shug'ullanadi. 3. Maktabimizda o'tkaziladigan hasharga **yordamchilar** keldi. 4. Bobomning bog'ida pishgan olmalar **suvli** va shirin. 5. Bugun sinfdoshlarim bilan birga imtihonga tayyorlandik. 6. Umida **gullarni** parvarishlaydi.

4-topshiriq. Chap ustunda berilgan maqollarning davomini o'ng ustundan topib o'qing va mazmunini izohlang.

Oilada hamjihatlik bo'lmasa, Sharaf tojini izlama, Ota dong'i bilan o'g'il o'tadi, Aqli kishisi bo'lmagan uy	quyoshsiz osmonga o'xshaydi. ona dong'i bilan – qiz ona rizoligini izla uni baxt tark etadi
---	--

D)Mustahkamlash.

2-mashq. Berilgan so'zlarga mos qo'shimchalar qo'shib yozing va ular ishtirokida gaplar tuzing.

Bil - bilim - bilimdon - bilimli. Bilimli o'quchilar maktabimizning faxri sanaladi. Bil ..., etik ..., g'am ..., ish ..., gul ..., osh ..., sinf ..., do'st...

Foydalanish uchun qo'shimchalar: -im, -don, -do'z, -xo'r, -chan, -li, -paz, -dosh, -ona.

F) Baholash

Uyga vazifa.

2-topshiriqdagi matndan yasama so'zlarni toping va ular ishtirokida gaplar tuzing.

Sana “ ___ ” _____ 20 __-yil. Sinflar: ___ To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Oilam tayanchim, faxrim. 2-Mashg‘ulot. (O‘zbek tilida so‘z tarkibi va qo‘shimchalarning asosga qo‘shilish tartibi)

Mashg‘ulotning maqsadi: 1. O‘quvchilarga o‘zbek tilida so‘z tarkibi va qo‘shimchalarning asosga qo‘shilish tartibi haqida bilim berish. Kundalik turmushda bu qoidalarga rioya qilishni shakllantirish. Adabiy-nutqiy kompetensiyalar (tinglab tushunish, fikrni og‘zaki bayon qilish, o‘qish, fikrni yozma bayon qilish)ni shakllantirish. Badiiy asarni tahlil qilishni o‘rgatish.

2. Oila – muqaddas dargoh ekanligini uqtirish. Oilaning umumiy va xususiy mulkini asrab – avaylashga o‘rgatish. yurish-turishda madaniy me‘yorlarga jamiyatda o‘rnatilgan odob-axloq qoidalariga rioya qilish.

farzandlik va o‘quvchilik, fuqarolik burch va huquqlarini bilish, unga rioya qilish; xalqining tarixiy, ma‘naviy va madaniy merosini avaylab asrash.

3. O‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini, o‘z fikrini turli vaziyatlarda erkin ifodalash malakasini rivojlantirish. Mustaqil ishlash ko‘nikmasini o‘stirish. Mavjud axborot manbalaridan foydalanib (internet, telefon, kompyuter, elektron pochta) ma‘lumot almashish; badiiy va san‘at asarlarini tushunish, ta‘sirlana olish;

Mashg‘ulotning turi: mustahkomlovchi.

Mashg‘ulotning usuli:

Mashg‘ulotning jihozi: Mashg‘ulotlik, tarqatmalar, rasmlar, multimediya, ...

Mashg‘ulotning borishi: A) Tashkiliy qism.

Salomlashish, davomatni aniqlash, o‘quvchilarni

Mashg‘ulotga tayyorlash.

“Kun yangiligi” rukni asosida suhbat

B) O‘tilganlarni mustahkamlash.

Uy vazifasi so‘rab baholanadi. O‘qilgan badiiy asardan parcha tahlili qilinadi.

S) Yangi mavzu.

5-topshiriq. Matnni o‘qing va berilgan topshiriqlarni bajaring.

Madaniyatli oilada o‘sgan bola yaxshi fazilatlariga ega bo‘ladi. Bunga bir misol.

Bir kuni Bog‘dod shahri ko‘chalarining birida bolalar o‘yin bilan mashg‘ul edilar. Tasodifan, xalq orasida obro‘-e‘tiborga ega bo‘lgan bir keksa odam otga minib o‘sha ko‘chadan o‘ta boshladi. O‘ynab turgan bolalardan biri cholning kelayotganini ko‘rib, chetroq joyga chiqib turdi. Mo‘ysafid kishi yetib kelgach, qo‘l qovushtirib, salom berdi. Boshqa bolalar esa cholga e‘tibor bermay o‘yinga mashg‘ul bo‘ldilar.

Chol bu bolaning oqilona harakatidan zavqlandi. U bolalarning odobini sinash uchun bolalar yoniga kelib, qo‘lidagi uzukni ularning o‘rtasiga tashlab:

– Qaysi biringiz uzugimni qo‘limga olib bersangiz kitob olish uchun pul beraman, – dedi. Bolalar bir-birlari bilan urishib, uzukka yopirildilar. Nihoyat bir bola chaqqonlik blan uzukni olib cholning qo‘liga berdi. Salom bergan bola esa uzukni olish uchun qilingan harakatlarga qo‘shilmay joyida turardi. Chol u bolaning holiga diqqat qilib turardi. Shu payt uzukni uning yoniga tashladi. Bola darhol uzukni yerdan olib artdi. Cholga ta‘zim qilib, uning qo‘liga berdi. Chol u bolaning odobidan xursand bo‘lib, otdan tushib, uning ota-onasiga rahmatlar aytdi. Hamma bolalarni yig‘ib, ularga ahloqli, tarbiyali bo‘lish haqida nasihat qildi. Keyin yonidan pul chiqarib bolalarga:

– Xayr, bolalarim, endi men ketaman, mana bu pulga kitob oling, – deb pulni haligi odobli bolaning qo‘liga berdi.

Lug‘at tasodifan – случайно

qo‘l qovushtirib – сложа руки

e‘tibor bermoq – не обращая внимания

tarbiyali – воспитанный

darhol – немедленно

o‘yinga mashg‘ul bo‘lmoq – быть вовлеченным в игру

sinamoq – испытывать

zavqlanmoq – восторгаться

diqqat – внимание

nasihat – наставление

Matn yuzasidan savol va topshiriqlar.

1. Matnga sarlavha toping.
2. Shu bolalar qatorida bo‘lib qolsangiz nima qilgan bo‘lar edingiz?
Chol nima uchun kitob olishni maslahat berdi?

Bilib oling!

Qo‘shimchalar vazifasiga ko‘ra ikki turga: *so‘z yasovchi, shakl yasovchi* qo‘shimchalarga bo‘linadi. So‘z yasovchi qo‘shimchalar. *-dosh, -kor, -li, -lik, -zor, -la* yangi ma‘no hosil qiladi. Ular ot, sifat, ravish, fe‘l turkumlarini hosil qiladi. *Masalan: sinfdosh, paxtakor, tuzli, ishla, tezkor, do‘stlik*

Shakl yasovchi qo‘shimchalar lug‘aviy shakl yasovchi va sintaktik shakl yasovchi qo‘shimchalarga bo‘linadi. Lug‘aviy shakl yasovchi qo‘shimchalar, *-xon, -bek, -lar*. yangi so‘z yasamaydi, qo‘shimcha ma‘no beradi: Nozima + xon; Nodir + bek; kitob + lar.

Sintaktik shakl yasovchi qo‘shimchalar gapda so‘zlarni bir-biriga bog‘laydi. So‘zning ma‘nosini o‘zgartirmaydi. Ularga egalik, kelishik va fe‘llardagi shaxsson qo‘shimchalari kiradi. *Masalan: Maktabim, onang, hovlingiz, tashkilotda.*

4-mashq. Ajratib ko‘rsatilgan so‘zlarda qanday qo‘shimchalar qo‘llanganligini aniqlang va yozing.

1. *Buvamlar gulchilik* bilan shug‘ullanganlar. 2. Hozir *mening oilam Guliston* shahrida yashaydi. 3. Men *onamga* uy *ishlarida* yordam beraman. 4. Har bir *mahallada* gulzor barpo etilgan. 5. Biz oilamiz bilan tez-tez *dam olishga* chiqamiz. 6. *Mahallamizda bobomlarni* hamma hurmat qiladi.

5-mashq. Matnlarni o‘qing. Har bir so‘zni asos va qo‘shimchalarga, qo‘shimchalarni esa turlarga ajratib jadvalni to‘ldiring.

Kuz keldi. Dalalarda paxtalar ochildi. Bog‘ va polizlarda mevalar va sabzavotlar pishdi. Paxtakorlar paxta terimini boshladilar. Bog‘bon va dehqonlar pishgan hosilni yig‘a boshladilar. Bilim baxt keltirar. Bilimli kishi o‘zar, bilimsiz kishi to‘zar. Bilimli insonlarning maslahat, nasihatlaridan foydalaning

Asos	So‘z yasovchi qo‘shimcha	Shakl hosil qiluvchi qo‘shimcha

Mustaqil ish. Ona tilingizga tarjima qiling va daftaringizga ko‘chiring.

1. Ko‘p tingla, oz so‘zla.
2. Oltin o‘t bilan, odam esa mehnat bilan tarbiyalanadi.
3. To‘g‘ri so‘zlagin, to‘g‘ri ishlagin va qo‘lingdan kelgancha har kimga yaxshilik qilgin.
4. Bilsang gapir, bilmasang eshit.
5. Ota-onasini hurmat qilmagan farzand boshqalarni ham hurmat qilmaydi.

D)Mustahkamlash.

6-topshiriq. Berilgan so‘zlar yordamida partadoshingiz bilan suhbat matnini tuzing.

Iltimos _____ ayting.

Iltimos _____ takrorlang.

Iltimos _____ tushuntiring.

Iltimos _____ telefon qiling (qo‘ng‘iroq qiling).

Iltimos _____ eshikni oching.

Mumkinmi _____ so‘rasak?

7-mashq. Quyidagi so‘z va so‘z birikmalari yordamida gaplar tuzing. Xizmatlarini bajarmoq, odob, ranjitmoq, olqish olmoq, faxrlanaman, amal qilmoq, baxtli bo‘lmoq, nasihatlarini eshitmoq, omad o‘zi keladi, oilamiz an‘analari.

7-topshiriq. A. Navoiyning hikmatini o‘qing va mazmunini tushuntiring. Boshni fido qilg‘il ota boshiga, Jismni qil sadqa ona qoshig‘a. Tun kuningga aylagil nurfosh, Birisin oy angla, birisin quyosh.

F) Baholash.

Uyga vazifa. Berilgan so‘zlarni namuna asosida jadvalga joylashtiring:

o‘quvchinig, do‘stligimizda, singlimning, onangizni, hovlingizga, ahilliklarida.

	Asos	So‘z yasovchi qo‘shimcha	Lug‘aviy shakl yasovchi qo‘shimcha	Egalik qo‘shimchasi	Kelishik qo‘shimchasi
yurtimizni	yurt			imiz	ni
kitobxonlarimizdan	kitob	kitobxon	lar	imiz	dan

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__yil

vab-saytimiz: Zokirjon.com
Hujjat Word variantda beriladi.

Zokirjon Admin bilan

90-530-00-68 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza4567 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi. Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

O'zbek tili fanidan 10-11-sinf o'quvchilarga 68 soatli to'garakni to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

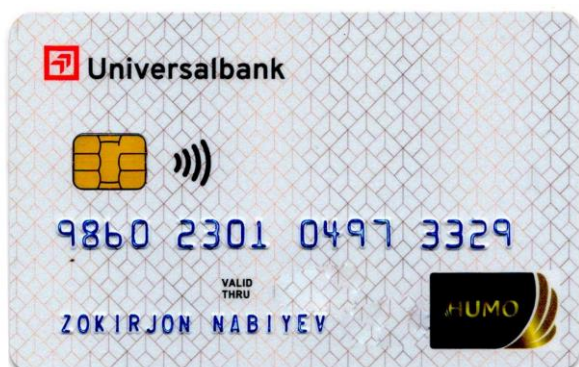
Narxi: 30 ming so'm

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

**OMONATGA
HIYONAT QILMANG.**